

Párbeszéd

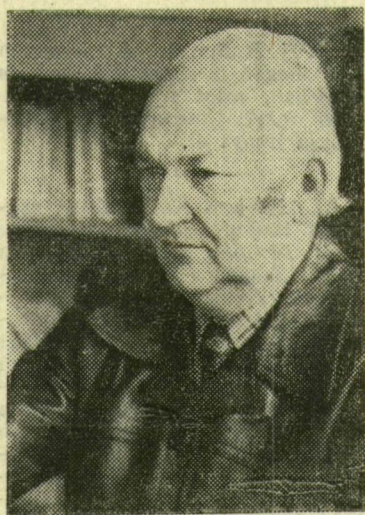
Dr. Varga János

Nálunk

a fegyelmetlenség életveszély

— Gáz van!
— Az a jó. Azért vagyunk, hogy legyen. Ezért a Dél-Alföldi Gázgyártó és Szolgáltató Vállalat.
— Gázgyártó? Hol csinálják a gázt?
— Szegeden sehol, Baján van még egy kis üzemünk, amelyik városi gázt állít elő. Ma már földgázt használunk.
— A városi gázt miből készítik?
— Baján benzínből és propánbután gázból. Korábban, a múlt században, amikor kezdődött a gázgyártás, Szegeden egyébként 115 éve, akkor még szénből állították elő.
— De végül is mi a különbség a városi gáz és a földgáz között?
— Más az összetétele és kisebb a lútoértéke a városi gáznak. Szegeden 1974-ben szűnt meg a gázgyártás és azóta csak vezetékes földgázzal látjuk el a lakosságot és a közületi fogyasztókat.
— Tehát eladják a gázt.
— Nem kereskedelmi cég vagyunk, szolgáltató vállalat. Szolgáltatunk, azaz biztosítjuk a folyamatos gázellátást és az ellátórendszer működését. Tavaly egyébként félmillió köbméter gázt fogyasztottak el.
— Jó, nem kereskedelmi cég, de mégis az növeli a nyereségét, ha több gáz fogy. Hogyan egyeztetethető ez össze az energiatakarékosággal?
— Az igaz, hogy a vállalat hasznát növeli a több eladott gáz, viszont ez nem jelentheti a pazarlás intézményesítését. Világos, érdekünk, hogy egy gázfogyasztó berendezést maximálisan használjanak ki, erre biztatjuk is a fogyasztókat, de ugyanakkor a szakembereink közreműködnek abban: a vállalatok hogyan használják fel legjobban, leggazdaságosabban a szolgáltatott gázt. Szerződésünk van az évente szolgáltatott mennyiségre, és bírságolunk, ha ezt túllépik a vállalatok. Mi örökönk a gázenergia-takarékoság felett.
— Örökös, őrség. A nyáron egy villogó kék fényes autót látunk, rendőrségre gondoltam és kiderült, a DÉGÁZ kocsija volt.
— Nálunk is van riadó. Ez pedig például akkor is történt, amikor a Gambrinus sörözőben egy részeg letépte a gázórát, és elképzelhetetlen veszélyt okozhatott volna a hirtelen jött gázömlés. A riadónak köszönhető, hogy nem lett belőle katasztrófa.
— Hanem mi lett?
— Ha a következményeire kíváncsi, tudtommal semmi. Ismeretlen tettes ellenadtunk feljelentést, rendőrségi ügy azonban nem lett belőle.
— Ez veszélyeztetés.
— Az a javából.
— Egyáltalán, hogyan látja a gázhasználat megsértőinek felelősségére vonását?
— Pesszimistán. Jelenleg ugyanis a jogszabály nem teszi lehetővé csak a szabálysértési eljárás megindítását, s nem minősíthető az ilyen eset büntetettnek. Nemrégiben Békéscsabán az egyik lakásban lopták a gázt.
— Azt hogy kell?
— Nem tippet akarok adni, de elmondom. A gázórát megkerülve egy gumicsövet iktatott közbe a fogyasztó, ami persze gázszivárgással is járt. Ezért a felelősségre vonás csak hivatalos ejnye-ejnye volt, azaz szabálysértés, holott szigorúbban kellett volna megbüntetni.
— Két éve Szolnokon nem sokkal a nagy gázrobbanás után történt hasonló eset. A vétkes három évi börtönt kapott.
— Erre csak azt tudom mondani, hogy nem egységes a jogszabály értelmezésünk és az elbírási rendszerünk. Ezt már jeleztük az illetékeseknek.
— Ennyit a vétkes magánfogyasztóról, de maradjunk még a másik Tisza-parti városnál.

Szolnokon felrobbant egy ház, mert egy munkagép megsértette a vezetéket. Mi a biztosíték rá, hogy Szegeden nem történik hasonló?
— Minden tervezés és építés előtt közműbejárást tartanak, amelyen a DÉGÁZ szakemberei is részt vesznek. Ekkor felhívjuk a figyelmet a föld alatt húzódó gázvezetésekre...
— Tehát még soha nem sértek meg gázvezetékek?
— Azt nem mondtam. Nem az a baj, hogy a vezetéket megsértik, nem mintha ennek örülnék, de ha már megtörtént, jelesek. Ilyenkor jön a riadó, a helyszínen elhárítjuk a hibát — a költségeket viszont számlázzuk a vétkes vállalatnak.
— A gázvezeték nyomvonalát ezek szerint mindenki ismeri. Ön szerint nem lenne szükség például egy városi közműterképre?
— Könnyű lenne azt mondani, hogy igen, de tudom, hogy ez rengetegbe kerül. És annak is örülnék, ha minden közműves vállalatnak megbízható áttekinthető rajzai lennének, legalább a saját vezetékeiről, s nem akkor bukkannák rá például egy csatornára, amikor már átvágták a markoló. Tehát, ha gázvezeték sérült meg, az nem dokumentáció hiánya, hanem az építők hanyagsága miatt van. A riadót az ő számlájukra kell írni.
— Még egyszer a riadóról. Katonai kifejezés.
— Úgy is mondhatom, a vállalat egy kicsit katonai szervezet is. Próbariadót is szoktunk végrehajtani. Felhívjuk egy üzemből az ügyeletet, hogy itt és itt gázömlés van. Aztán benyomjuk a stoppert és ellenőrzükk, mennyi idő alatt és hogyan hajtották végre a feladatot. A kötelességüket.
— Nem szívessegből jön ki a szerelő?
— Nem, s ez arra is érvényes, ha magánál elromlik a vízmelegítő vagy eldugul a konvektor. Csak épp az utóbbira napi ütemezésben, munkalappal megy ki a szerelőnk.
— Akinek a fogyasztó hálál...
— En még egyszer mondom, kötelességből mennek ki, azt viszont nem tudom megtiltani, hogy elfogadják a „hálapénzt”. Ezt azért magunk sem helyeseltük, és beszélünk is róla a közönség előtt. Azt biztosra állítom, hogy a „hálát” kikerültető, ráutaló magatartást nem tanúsítanak.
— Ezt miből gondolja?
— Nem érkezett bejelentés... Azaz tavaly volt egy, amikor is a szerelő beállított egy kazánt és a vízbekötésért külön díjat számolt fel. Miután ehhez nem volt joga, azonnal intézkedtem, felelősségre vontuk és a pénzt, amelyet jogtalanul vett fel, visszafizettük vele.
— És ha mégis lenne bejelentés? S nem pluszmunkáért, hanem kipurított borral valóért emelnél panaszt?
— Azt sem hagyjuk annyiban. Emellett, hadd mondjam el, hogy a nagyon is felelős munkát végző dolgozóinkat jól megfizetjük. Egy jó szerelő nálunk négyezer forint fölött is keres. Ehhez azért még hozzájön a tisztességes házi „premiálás”, ha jól megjavítja azt a készüléket.
— Gázkészülék! Többször voltak gondjaink a gázkészülék-elátással.
— En nem annyira a választékot, hanem az akadozó alkatrészutánpótlást tartom nagy hibának. Sokszor kényszerülnek arra a szerelőink, hogy egy cserére érett alkatrészt lényegesen több munkával javítsanak. A gondokon még azzal is próbálunk enyhíteni, hogy egyes alkatrészeket magunk gyártunk. Csak hogy ez nem gazdaságos. Kényszerhelyzet.
— Másik régi panasz, sok ezer

igénylő vár évek óta reménytelenül gázpalackra.
— Pótpalackra! Ez viszont országos gond, s egyaránt sújtja a fogyasztót és a vállalatot. Egszerűen levés volt eddig a gázpalack. A DÉGÁZ területén 380 ezer fogyasztónak van gázpalackja, a folyamatos cserét biztosító pótpalackja azonban alig 45 ezernek. Tavaly az egész tröszt kétszázszázötvenigényelt és csupán 130 ezret kapott. Az országban pedig a miénkhöz hasonló öt gázszolgáltató vállalat működik. Nem nehéz kitalálni, hogy ez a mennyiség csak az új fogyasztók palackhoz juttatására és a cserék biztosítására elegendő.
— Ez sajnos egyértelmű. Palack helyett magyarázatot kap a fogyasztó. És a turisták?
— A DÉGÁZ területén, ahol gázszolgáltatás van, minden városban beállítottunk turistapalack töltőt, és ezeken a külföldi palackokat is meg tudják tölteni. Tehát nem volt és nem is lesz probléma.
— Azt mondják, túl szigorú vezető.
— Igen, mondják. Akár vállalom is. Ez veszélyes üzem, nagy a felelősség. Nemrég fegyelmivel bocsátottam el egy mérnököt, aki rosszul szervezte meg a munkáját és ráadásul kivonta magát az ellenőrzés alól. Különkulcsot csináltatott, s azzal járt ki-be a hátsó ajtón. Senkit nem gyanúsított, de egy biztos, sok érték tűnt el a telepről az utóbbi időben. Ilyesmi pedig nem engedhető meg.
— Ön milyen szakember?
— Kilenc éve a közigazgatásból kerültem ide, s az akkori miniszterhelyettes aggodva kérdezte: hogy meri elvállalni, mikor nem gázipari szakember?... Két évvel később találkoztunk egy tudományos tanácskozáson. Akkor azt mondta, jól választottak. Most elismernek a szakmában. Értékelnek, mint a DÉGÁZ igazgatóját.
— Nincs ebben túlzás?
— Nem szeretném. Nemrég jött meg a minősítem, abban is ez áll...

IGRICZI ZSIGMOND

Konzerv a betonban

Az idősebb Tupoljevéről, a híres TU jelzésű gépek szerkesztőjéről maradt fenn az a hír, hogy megszállotta volt a rendnek és a tisztaságnak. Gyárában árgus szemekkel figyelte és üldözte a rendetlenséget, s egyetlen eldobott papírfecni vagy cigarettavég képes volt kihozni a sodrából. És nem azért, mert lett volna ideje kicsinyes dolgokkal foglalkozni, hanem azért, mert az ő szemében a pontos és igényes munka csak pontos és igényes környezetben volt elképzelhető. „Azok, akik rendetlen környezetben dolgoznak, rendetlen munkát is végeznek, — s az a repülőgépgyártásban megengedhetetlen.” — mondotta.
Az ellomposodás ma sajnos olyan tünet, amely nemcsak régi, nehezen rendben tartható üzemekben tapasztalható, hanem gyakran az újakban is terjed, mint a penészfolt a nedves falon.
Nemrég új lakáshoz jutott ismerőseimet látogattam meg. A házigazda az erkélyre is kihívott: „Hadd mutassak valamit, amit még aligha látott.” A valami, egy jókora konzervdoboz volt — betonba ágyazva. A házgyárban, ahol az elemek készültek, valaki egy könnyed mozdulattal a már sablonba öntött betonba dobta az üres konzervdobozt. Amikor a „mű” elkészült, átvették, kocsi rákták, kiszállították, anélkül, hogy bárkinek is eszébe jutott volna félretenni az elcsúfított darabot. A szerelők beszerelték, a műszaki átvétők átvették. A lakás gazdája örült, hogy akár egy konzervdobozal is ékesített erkélyű lakáshoz is — de hozzájutott. Ezek után már nem is békétlenkedik, hogy a bútorok lába egy kicsit sántít, hogy az ablaktok és a fal között felújnyi hézag van, s hogy a liftek már a harmadik héten felmondtak a szolgálatot. Nem békétlenkedik, mert változtatni a dolgokon nem tud és elfogadja normál körülményeknek, hogy a szemetszűrő lomposság, a nemtörődomség mindenütt ott hagyja a nyomaint környezetében. Nem békétlenkedik a szomszédja sem, aki hasonló hanyagságtól szenved, nem békétlenkedik a Közértes sem, mert a szállítók földre hullajtják a kenyeret, nem békétlenkedik a vevő sem, hogy félig töltött gyufásdobozt kap, vagy olyan szénsavpatronos dobozt, amiből patronok hiányoznak. Ahogyan az óramu-

tató körbejár, úgy ér el mindenkét a rendetlenség, igénytelenség és hanyagság következménye. Azaz, hogy minden munka és tisztaságszerető ember töpreng rajta: hol és hogyan lehetne megszakítani ezt a körforgást? Hol és hogyan lehetne elindítani egy ellenkező hullámot; az igényes, rendes, pontos munka ellenhulláma. Mert idáig ugyan éreztük a rendetlenségek és hanyagságok következményeit, de most eljött az idő, hogy létfontosságú megszabadulni tőlük.

Emelni exportunk arányát? Külkereskedők a megmondható, hogy a lehetőségeink még a jelenlegi világgazdasági helyzetben is számottevők. Ha emeljük árunk minőségi színvonalát is! Ez igen sok esetben valóban a termékek korszerűsítését, új termékek kibocsátását követeli. Tehát erők és eszközök átcsoportosítását, fejlesztő és szervező munkát, esetleg költséges fejlesztést és beruházást. De nagyon sokszor ezt sem feltétlenül. Csak jó, megbízható, pontos munkát! Azt azonban senki nem gondolhatja komolyan, hogy ilyen megbízható, pontos munka lehetséges az exportra termelő üzemrészeken, ha nem ugyanilyen igényes a munka mindenütt.

Mostanában — nagyon helyesen — mind több licenctet és gyártási eljárást veszünk meg, ne kelljen mindent magunknak feltalálni, hanem amit már mások tudnak, azt szerezzük meg mi is. Ügyes gépeket, felszereléseket — még mindig nem elég — veszünk meg, hogy tökéletesítsük a gyártási technológiákat. És a várt eredmény olykor nemcsak azért marad el, mert még kevés a gyakorlat, hanem azért is, mert a legújabb technika és technológia még nagyobb figyelmet, pontosságot követel, amit viszont nem lehet a gépekkel és műszerekkel együtt importálni. Oriási értékű gépésített sertéstelepeket, baromfigyarákat, üvegházakat építenek nálunk, amelyek ortják az árut mint az iparüzemek. De egyetlen gondatlanság a tápanyag összeállításában, egyetlen hanyagságból bekövetkezett fertőzés, egy légkondicionáló rendszer meghibásodása akár milliós károkat okozhat. Egy acéolvastó kéneme beszállózában elkövetett hiba, egy művelet elmulasztása az üveggyártásban, egy rossz adagolás a cementgyártásban, egy nem kellő hőfokú hengerlés az alumíniumiparban horribilis értékeket tehet tönkre. S nem azért, mert a technika volt tökéletlen, hanem esetleg azért, mert a kezelője volt igénytelen. Mert éppen ahhoz szokott, hogy tökmaggal teleszemeltet autóbusszon jár be, mert gyanús külsejű tányérokban teszik eléje az ételt az üzemi étkezdében, stb, stb.

Az egyik középiskolában mostanában rengeteg gyerek bukásra állt matematikából. Hozzálat, hogy megvizsgálják az okokat és kiderült, hogy a gyerekek, akiknek felsőfokú egyenleteket kellett megoldaniuk, annak idején nem tanulták meg az olyan alapvető ismereteket sem, mint a tizedestörtek, egyes törtek osztása, szorzása, a százalékszámítás, az aránypárok felállítása stb. Vagyis magas fokú matematikára kellett áttérniük anélkül, hogy az általános iskolában az alapokat megtanulták volna. Vajon nem derülne-e ki valami hasonló, amikor azt vizsgáljuk, hogy miért sok a kárba vesztett munka, az elrontott anyag, a silány termék? Vajon nem kell-e jobban megtanulnunk olyan alapvető dolgot, mint a rend? Amikor a konzervdoboz a hulladéködörbe és nem az erkélybetonba kerül?

RÓZSA LÁSZLÓ

Zelk Zoltán

Este és éjszaka között

Este és éjszaka között, mikor a másodperc tört része, s már mélyebb sötétség lesz a mély sötétség. De ezt csak a madarak tudják a piaának vendégei, csak ők érzik a szinte nincs is moccanást, amikor hirtelen kiszíneződnek álmaik! S hogy mi lehet meg velünk, emberekkel, este és éjszaka között? egy idegen tenyér vállunkra nehezül, s amikor hátra fordulunk: hol fut már az az árnyék — csak talpa csattogását hallani! S mi még, mi még, mi még este és éjszaka között? Elmondom azt, ami velem nem is tudom, hány éve már, csak azt tudom, hogy így esett, csak azt tudom, hogy így igaz: „Uram, vezessen át az út túlsó felére!” S ujjával úgy szorongatta a fehér botot mintha kéznélne vállához emelni, mintha mellemet célozni akarná — Megvártam, míg egy üres villamos bambán a remizbe dülöngél, aztán mintha fővényben iárnánk, úgy gázoltunk az utca túlfelére. És akkor ő: „Uram, forduljon vissza, mert ez a járdarézs a miénk, csak a miénk, vakoké este és éjszaka között.”